

Dopisi.

Iz mariborske okolice, konec decembra. — (Poravnanje rek). — Iz poročil graškega deželnega zbora se vidi, da se bo vendar enkrat Pesnica poravnala, ki veliko škode dela. Še pred kratkim se je vidilo iz bregov ob Dravi, da je Pesnica celo dolino podvalila in v morje spremenila. Treba pa bo vzajemnega porazumljenja vseh, ob Pesnici stanujočih srenj, kajti se bo uravnava po enem načrtu godila, in torej le na toliko izpeljati dala, na kolikor bode Pesničanov volja, stroškov na se vzeti. Zdaj še pa Vi Dravinčani, Makolčani, Studeničani in Poličanci Seidlna dregnite, da se za poravnanje Vaše Dravinje na deželne(?) stroške potegne, vsaj imate vzroka to od njega tirjati, ko ste mu ravno Vi deloma pripomogli, da je deželni poslanec postal. Narodni poslanci niso s svojim predlogom o poravnanju Dravinje nič opravili, morebiti se pa Vašemu Konradu to posreči. Če se Vam Dravinja ne poravna, bote še znanprej po leti plasti, ribe in rake ob enem v Dravinji lovili, v jeseni pa repo, korenje, zelje in druge jesenske pridelke za roboto iz blata kopali, katerega vam Dravinja na Vaše njive privleče. Naj pové kdo iz dravinske doline „Gospodarju“, ali bi bilo poravnanje Dravinje koristno ali škodljivo? ali se da izpeljati ali pa ne?

Iz Zreč, 29. grud. (Nesreča nikol ne miruje. Posebne želje.) — Strašna nesreča se je zgodila 21. grud. ob 5. uri zjutraj pri Hlastečni jami, kjer premog kopajo. Rudokop (knap) Tone Topovšek, bivši vojak, opravi do 4. ure v jami svoje delo, domu se pa ne podá, marveč ostane tam. Na svoje delo pride M. Pavlič, in kot podpredstojnik pogleda v jamo k delalcem, potem se podá v barako (uto), patron za strelivo pripravljat. Ker se pritoži, da so patrone hudo trde, mu pravi Topovšek, da je imel prejšni dan eno v žepu in je bila mehka, češ, da jih toplota omeči, ter mu svetuje, na toplo ognjišče jih položiti. 17 patron deneta na ognjišče, da bi se segrele, in še ogenj pihata (!). Ena se vname in počí, bilo ni še nič hudega. Ko pa začne Pavlič ostale patrone z rokami skupej grabiti, se vna meje vse, ter med strašnim hrumom počíjo.

Oba delalca zanese daleč proč, ju razmesari po obrazu in jima vzame pogled. Pavliču je eno roko do lahta odtrgalo in drugo silno pokvarilo, kos odtrgane roke so še le krez 2 dni našli. Barako in kar je v njej bilo, razneslo je na vse strani. Pavlič je bil na dom spravljen, ter je po prijetih sv. zakramentih v groznih bolečinah umrl in sveti den pokopan bil. Topovškega, ki je imel glavo streno, so bili odnesli v Konjice k zdravniku, toda kljubu vsej zdravniški postrežbi umrje tudi on 28. grudna. O M. P. se pripoveduje, da je v neki hudi uri svojo mater na roki bil poškoval; njemu je strel roko poškoval! O dru-

gem, T. T. se pravi, da je rad zoper spoved zabavljaj; v poslednji uri se ni mogel spovedati. Bodi pa obema ljubi Bog mil sodnik! — Oba sta bila iz naše fare. — Bogoljubna ženska Ana Trbovšek je bila tudi prišla na delo v jamo, ter je bila med tim časom v baraki ter vse vidila; njo je pa Bog čudežno ohranil, ker se ji čisto nič zgodilo ni, le ustrašila se je silno.

S poročilom nesreč še nisem pri koncu. Meseca listopada je nosil 15letni fant J. Krušič patrone za jamo iz Konjic; v svoji radovednosti pregledava sedé patrone z užigalnikom vred, ta se mu pa v roki vname, pokne in mu prste na obeh rokah tako poškodje, da so mu jih morali odrezati. — 26. vinot. je pa v Pučkovi jami zvečer ob 6. uri zasulo delalca Bl. Vrhovnika, ki je v zgornjem lomu delal. Zapustil je ženo s četirimi otroci v veliki revšini. Rudokopi! spomnite se svoje pomočnice, sv. Barbare, ker ste v smrtni nevarnosti vselej, kadar se v jame podaste. Kako žalostno je tudi, da si, kakor se dostikrat čuje, pri tako nevarnem opravilu v jamah norce delate iz svetih reči! V žalostnih izgledih sam Bog očitno kaže, da je življenje v njegovih rokah!

Družba sv. Mohora nas sopet vabi in želi še dvakrat več ndov kakor dozdej. Ker sem prepričan velike koristi te družbe, se drznem prositi čč. duhovnike, da naj pri velikonočnem izpraševanju in ob drugih prilikah goreče opominjajo ljudi k pristopu. Ravno tako zamorejo gg. učitelji mnogo storiti za razširjenje družbe, ako sami pristopijo in poskrbijo, da tudi dotične šole med ude vstopijo. Vsaka hiša in rodbina bi naj bila deležnica društva, ki za 1 gld. toliko lepih knjig daje.

Tebi pa, dragi mi „Slov. Gospodar“, želim še 7krat več naročnikov, da bi zahajal v vsako srenjo, Slovence učil in budil, da se vendar enkrat zavedó!

—n— **Iz Konjic,** 2. prosinca. Toliko udov, kakor zadnjo nedeljo starega leta, že pa dolgo ni bilo pri zboru našega kat. pol. društva. To nam pričuje, da naši kmetje radi v takošna društva zahajajo, kadar jim le vreme in čas pripuščata. Mislim, da tudi nobenemu ni bilo žal, kdor se je zborovanja udeležil. Slišal je prvič, kaj da je „internacionale“ ali „mednarodna družba“, ktera posebno delalce po vsej Evropi podpihuje, naj bi se spuntali zoper posvetno kakor duhovsko oblast, svoje mojstre ali fabrikante pa strahovali, da jim morajo plačevati, kolikor delalci hočejo in za kolikor dela se njim samim poljubi.

Drugič so č. gosp. predsednik zbranim razložili, kako naj vsak razumi govorico: „kolektura ali bernja je proč!“ Bernja, ktera ni zapisana, ktero so kmetje prostovoljno dajali, še ni proč, le tista, ktera je imenovana, na grunte zapisana, tista se bo znanprej odkupila, kakor 48. leta desetina. Vsak posestnik, kateri je doslej moral zrnja ali mošta dajati, bo po novi

postavi ali ob enem ali v 20 letih toliko kapitala plačal v ces. davkarije, da bodo obresti na leto toliko znesle, kolikor je bila vsakoletna bernja vredna. N. pr. Juri Benko ima vsako leto odrajtati 5 merice pšenice in 5 bokalov vina. Če merico po 10 kr. cenimo, bi bila vsa bernja, katero Juri daje, na leto 1 gld. vredna. Da Jurju ne bo treba več bernje davati, mora položiti kapital, ki bo po 5 od 100 na leto 1 gld. vrgel. Ta kapital vsak hitro preračuni. Kolikor grošev je tvoja bernja vredna, toliko goldinarjev znaša kapital, katerega boš moral ali v 20 letih, ali pa ob enem vplačati.

— Na vrsto je dalje še prišla primerna prošnja do c. k. ministerstva deželne brambe, naj bi se bogoslovcem vojaška postava nekoliko zljajšala. (Ker je prošnja važna ter utegne drugim društvom ustrezati, jo razglašamo v oddelku „cerk. zadev“. Vredn.) Koncem so vsi zbrani soglasno izrekli svoje zaupanje do blag. deželnega odbornika in slov. poslanca g. **Miha Herman-a**, kakor tudi v. č. g. dr. Jož. Ulagi zahvalo za izvrstno vredovanje „Slov. Gospodarja“, s čigar političnimi nazori se društvo popolnoma strinja.

„Slov. Gospodarju“ v novem letu in novi obleki prav obilno bralcev in podpornikov želimo.

Od Male nedelje. 28. grudnia 1872. (Občinske in okrajne ceste.) Nobeden okraj ni skoraj z okrajnimi cestami tako preprežen in preobložen, kakor ravno naš ljutomerski, kar ga jako veliko vsakoletnih stroškov stane. Da so tedaj (ker okraj drugih dohodkov nima,) okrajne doklade precej visoke, seveda po redni dači enakomerno in pravično razdeljene, razume se samo ob sebi, na nobeden način pa ni to pravično gledé na našo malonedeljsko okolič, ktera skoro niti pednja ne uživa okrajnih cest, v tem ko so ljutomerska, muriške in sploh premožnejše občine ena z drugoj prepete z okrajnimi cestami, ktere seveda rabijo tudi za vse domače potrebe. Enaka je z mostovi itd. Tako res nektare tamošnje občine nejmajo niti krez pet rali občinskih cest, ktere njim samim preostajejo za nadelovanje.

A kakošnje razmere so pa pri nas? V tem ko ne uživamo nič teh okraj. polehkot, moramo vendar vsako leto kakih 600 gld. v okrajno blagajnico kot doklade platiti, kar se obrne v korist drugih občin, a nam preostaje samim, za svoje slabe občinske ceste in mostove skrbeti, katerih je toliko pri nas, da ima n. pr. samo občina radoslavsk nad 50 plugov občinskih cest! Ednake razmere so v drugih občinah naše fare; tedaj vse krvavo potrebne okraj. pomoči. Vse to je tedaj malonedeljskega zastopnika A. B. v zadnji seji okraj. zastopa napotilo staviti predlog, naj se dotičnim, zares podpore potrebnim občinam za l. 1873. iz okrajne blagajnice 150 gold. na mostove itd. pomoči da. Toda okrajni zbor je v tem jako nepravilno in nedosledno ravnal. Da se bodo za kmeta vsegdar le sladkočo v ustih noseči zastopniki trga ljutomerskega temu pravi-

nemu predlogu ustavljali, vedeli smo že itak preje; čudili smo se le, da so se na sluhu najpravičnejši zastopniki naše strani temu upirali, in da so celó na predlogu podpisani zastopniki bili tako nedosledni, da niso zanj glasovali! Ker se nam Malonedelčanom velika in očividna in nikjer popravljiva krivica godi, bilo bi najbolje svetovati, da se vse ceste II. razreda za občinske izrečejo, ali pa nasprotno, da se vse občinske ceste kot okrajne proglasijo, ker smo se denarne služnosti za koristi drugih občin in toliko let že do grla naveličali.

A. B.

Obravnave štajarskega dež. zbora.

O 13. seji smo še v preteklem tečaju poročali, potem pa prenehati morali, ker se stenografični zapisniki te dōbe dež. zbora silno kesno ponatiskujejo. Odslej pa sledijo redoma poročila do konca.

XIV. Seja 30. nov. 1872. Cestni odbor predloži popravek v postavi za pobiranje mostovine pri mostu čez Savo pri Sevnici, ki se ima to leto napraviti. Popravek obsega edini člen 3., ki se je brez ugovora sprejel in se glasi: „Po preteklih 50 letih morajo podvzetniki stavbe ali njih pravni nasledniki most v dobrem stanju brezplačno izročiti onemu, kteremu bo po postavi pripadala dolžnost, most v prihodnje vzdrževati“. — Po predlogu učnega odbora je sprejeta bila tudi postava, vsled ktere ljudskim učiteljem, ki prestopijo iz drugih dežel zunaj Ogerskega v službe na Štajarskem, ni treba tukaj doplačevati v penzijski fond, kar so že izplačali na svojem prejšnem mestu, ako le tudi v oni deželi, iz ktere so prestopili, ednaka postava velja gledé učiteljev, ki bi iz Štajarskega tje prestopili.

Sledijo predlogi finančnega odbora zastran deželnega proračuna za l. 1873., na kolikor še zdaj odobren ni bil. Kdor plačuje davke, tega bo tudi mikalo zvedeti, kam da gredo denarji. Podamo toraj pregled stroškov v naslednjem:

I. Zastop deželni stane 18.000 gold. in scer: dnine (po 5 gld.) in potni stroški poslancev 10.800 gld.; stroški za stenografe, ki zapisujejo, in za pisarje, ki prepisujejo stenografične obravnave 1540 gold.; tiskarski in kancelijski stroški 5660 gold.

II. Deželna uprava stane 93.264 gold.,

1. dež. gosposka:

deželni glavar	6.000 gold.,
6 dež. odbornikov vsak po 2100 gl.	12.600 „
ostali uradniki (med temi vratar s 600 gold.)	5.700 „
2. knjigovodstvo ali računarstvo	25.817 „
3. davkarija	11.800 „
4. stavbini ured	18.638 „
5. poslopino nadzorstvo	2.738 „
6. podporni uredi	9.971 „

Dež. zbor je dalje pritrdil sklepu fin. odbora, da se deželnemu odboru vrh omenjenih stroškov za upravo še privoli 3000 gld., s katerimi se naj uradnikom stavbinega urada plače zboljšajo, ker se poslovi tega oddelka od dné do dné množijo, tehniških uradnikov je pa težko dobiti. Za druge nižje služabnike deželne uprave, njih službeno obleko, za nagrade, dnine in potne stroške, za penzije uradnikom, službenikom, udovam, priklade za odrejo otrok zamrlih dež. uradnikov in za druge stroške se je dovolilo 149.437 gld.

Izredni stroški obsegajoči draginske priklade uradnikom, znašajo 12.436 gld. — Požarna straža v Gradcu stane deželo 8116 gl.; torej se je zopet naročilo dež. odboru, na to delati, da graška srenja sama te stroške prevzame.

Za porodnišnico in najdenšnico se je dovolilo 77.313 gld., za 5000 gld. manj kakor je zahteval proračun, ker se vsled odpravljene najdenšnice vsako leto število najdenцев zmanjšuje. — Ker pa ima omenjeni zavod lastnih dohodkov za 55.700 gld., spada na deželo še 21.500 gl.

Stroški za norišnico znašajo 110.325 gld. in po odbitih njenih lastnih dohodkih od 89.500 gl., spada na dež. blagajnico še 20.825 gld. Za splošno bolnišnico doplača deželni zaklad 3000 gl.

Za bolniško postrežbo v porodnišnici, najdenšnici, norišnici in v raznih bolnišnicah se dovoli 268.050 gld. deželne priklade. — Stroški za stavljenje kóz znašajo 10.000 gold., nad 3000 gld. več od lani, ker se je zdravnikom nagrada za toliko povišala. — Za druge dobrodelne namene se je dovolilo 8797 gld.

Slednjič se dovoli kakor prejšnja leta v podporo zdravilstva sploh 735 gld. Pri tej priliki podpira poročevalec dr. Neckerman dvojni odborov predlog, ki je bil tudi sprejet, namreč:

1. da se naj v prihodnjem zasedanju predloži postava, ki bode uredila zdravstvene zadeve po vsej deželi. V ta namen se naj pozveduje zastran ogledovanja mrtličev, pogrebov in pokopališč, in kdo da ima dolžnost napravljati in vzdrževati pokopališča.

2. Da se naj pri vladi na to dela, da bo nemudoma zdravstvene okraje in njih zdravnike pomnožila.

Eden kakor drugi predlog je sam ob sebi koristen. Čudimo se le, kako se zamore še vpraševati: „kdo da ima dolžnost napravljati in vzdrževati pokopališča?“ Ves krščanski svet ima na to od začetka do zdaj le eno besedo za odgovor: Ta dolžnost pripada vernikom, cerkveni srenji! Celjski župan je pa izrekel čudne besede: „Pri tem vprašanju se ni lahko vtikati, ker še dozdaj določeno ni (?), ali niso pokopališča prav za prav javne (t. j. purgarske ali občinske) zdravstvene naprave, ne pa cerkvene.“ Po naših skromnih mislih ni to nikakoršno vprašanje. Kdor veruje v vstajenje mrtvih, tudi vé, da so pokopališča sveta, cerkvi pripadajoča

mesta, in tega se bodo verniki kljub deželnemu zboru vedno držali. Ljudje pa, katerim je že zdavno vsa vera pošla, smatrajo pokopališča kot gnojišča, torej kot — občinski imetek, pri katerem ima seveda okrajni zdravnik s županom, ne pa župnik prvo in zadnjo besedo. —

Sprejel se je tudi predlog fin. odbora, da naj deželni odbor za to skrbi, da se bolnišnice po deželi pomnožijo. Dozdaj so le bolnišnice v Bruku, Ptuj in Celju v tej zadevi napreduvalno stopinjo storile. (Konec sledi.)

Za poduk in kratek čas.

Začetek krščanstva na Slovenskem.

II.

Ob času rimskega gospodarstva je že mnogo lepih in bogatih mest po slovenskih deželah bilo. V Istri so slovela mesta: Akvileja ali Oglej, Trst in Koper; v Panoniji: Emona, Celje in Petuj, Siseja ali Sisek, Sirmija ali Srem, Stridova, Sabaria in druga; v Noriku pa Lavreak in Tiburnija. Zmed teh je bilo glavno mesto za Istrijo: Akvileja, za Panonijo Sirmija in za Norik Lavreak. Zlasti prvo mesto Akvileja, bilo je za rimsko cesarstvo preimeno. Pozidano na izteku Soče v jadransko morje imelo je prostorno in varno ladjo-stajo, ki je bila, kakor to priča več rimskih piscev, vedno polna ladij, ki so iz primorja laških in afrikanskih dežel z raznim blagom prijadravale, in z drugim napolnjene sopet odjadravale. Od druge strani pa so za one čase dokaj dobre ceste v njo iz Norika in Panonije peljale. Na njih je bilo življenje kakor ni dolgo tega še na naših cestah: vozilo in tovorilo se je razno blago iz naših krajev v Italijo in nazaj. Zdaj pa je Oglej le majhen kraj v Primorji in ne več ob morji.

Sirmija ali Srem, kjer se Sava in Donava stekate, bilo je znamenito mesto; od vseh strani so tje peljale ceste, bil je Srem v izhodu krajih Panonije trstju naravno središče; zdajni Srem je komaj senca nekdanjega.

Blizu ista osoda je zadela Lavreak, o svojem času poglavitno, bogato mesto. Zdaj je le mala vasica v gornji Avstriji na otoku Anize in Donave, in tako več drugih. Imenovali pa smo te tri posebej, ker se je v njih luč sv. vere zasvetila in iz njih druge pokrajine razsvetila, v katerih zdaj mi stanujemo. Apostoli namreč, vedoč, da je žetev sicer velika, a le malo delavcev, so se vselej, kar je čisto naravno, najprej obrnoli do glavnih in večjih mest. Tako je n. pr. sv. apostol Pavel potujoč po grških deželah v najimenitnejših krajih in mestih najprej sveto vero oznanjeval in vtemeljeval verske občine v Pergu, v Antiohiji, v Ikoniji in Listri, v Tesaloniki, v Filipih, v Korintu in v Atenah. In sv. apostol Peter, glava apostolov, si je za svoje delovanje najprej Antiohijo, kmalu pa in skoro izključljivo prvo mesto sveta: Rim, izvolil.